

LAJANJE NA ZVEZDE

Milovan Vitezović

■ Laguna ■

DELA MILOVANA VITEZOVIĆA

Copyright © Milovan Vitezović

Copyright © 2007 ovog izdanja LAGUNA

*„Možda i nismo lajali na zvezde,
ali se za nama dizala zvezdana prašina.“*

*Mihailo Knežević
u spomenar Danice Janković*

1.

STARE KUĆE

„Zdravo, Filozofe!“
Smešnog li oslovljavanja, zaumi Mihailo Knežević.
„Zdravo, Filozofe! Kneževiću! Mihailo! Kućo stara.
Prepoznao bih te u milionima!“
„Zdravo! To si ti! Toliko vremena je prošlo i nisam te
otprve prepoznao!“
„Srušili su Salku poslastičarnicu! Sećaš se kako je Milić
Gavranić, znaš Tupu, pojeo trideset baklava za opkladu!
Posle smo ga vozili hitnom pomoći!“
„Zamalo ga nismo ugušili, pola razreda se spakovalo
u hitnu pomoć, kao da mu se nademo.“
Slobenović je pričao:
O porodici!
O stanu!
O ženi, vojnom licu!
Mihailu pada na pamet:
Moglo se desiti da ne maturiram te godine.

Bili su u trećem razredu.
Celu jesen i zimu imao je hroničnu kijavicu. Dosadnu
ali i sa izvesnim prednostima.
Mogao je svojevolsjno kihnuti koliko puta zaželi. Na-
ročito mu se, po želji, kihalo na časovima kad se proziva-
lo i ispitivalo za ocene.

Nijedan profesor nije sačekao da trideset puta kihne. I najstrpljiviji su ga oko petnaestog kihanja slali kući na čajeve.

Rekord je držao profesor Ratković, na čijem je času kihnuo 29 puta.

Mihailo je tu sam bio krivac.

Profesor Ratković je imao priključni aparat da bolje čuje, koji je po volji uključivao i isključivao.

Mihailo nije znao da li je profesor „priklučen“.

Profesor se uključio posle osamnaestog kihanja.

Prvi miris koji je Mihailo osetio toga proleća, bio je miris Marinine kose.

Marini Šimun je u aprilu kosa čudno zamirisala.

Nozdrve su mu se širile, oči su mu bile nemirne, a lice mu se čas japurilo, a čas u talasima bledele.

„Filozofe, šta ti je?“ – pitao ga je Milić Gavranić, zvani Tupa.

„Jak miris! Osećam jak miris jabuka!“

I Milić je omirisao okolinu.

„Miriše Marinina kosa! Šampon sa mirisom jabuka...“ – otkrio je, gledajući brižno Mihaila:

„Šta ti je, čoveče?“

Mihaila je hvatala blaga nesvestica i odjednom mu je šiknula krv iz nosa.

Ceo prvi čas se posle držao za nos u školskom WC-u.

Za nos se držao desnom rukom, dok mu je leva bila uvis dignuta sa cigaretom među prstima okrenutom na unutrašnju stranu, kad je ušao profesor Miloš Petrović.

Profesor se čudio tolikom dimu.

„Dimi se i kad nikog nema. Zidovi kupe dim pa ga ispuštaju.“ – profesor je ugledao Mihaila:

„Zviznulo te!“

„Šiknulo je samo od sebe.“

„Prateća pojava mladosti: hipertenzija. Preterani priliv krvi iz dupeta u glavu. Samo, što tebe da to iznenadi?“

„Eva i jabuka – u šamponu.“

„Ljubav? Dešava se.“

„Pušiš?“

„Ne pušim.“

„Onda pazi da ti se rukav ne upali.“ – rekao je gledajući u zidove:

„Ne lovim ja đake koji puše... Dosta je što to drugi rade... Svratio sam samo na izložbu.“

Profesor je zagledao zapise i zagonetne crteže.

„Volim primenjenu umetnost.“ – profesor je čitao:

„Profesori hvataju na znanje.

Mole se profesori da ne ulaze bez velike nužde... ne ulazimo ni mi u profesorsku zbornicu...

Ovaj zid ima vaše uvo, profesore, zna se i čije...“

Kad se Mihailo vratio u razred, bio je siguran: ponovo oseća mirise.

Seo je iza Marine i već petog časa bio je potpuno oammljen.

U Marinu je počeo da pilji drugim očima.

Razvalio je oči!

Šarao je.

Počeo je sve na njoj da priželjkuje – lepšim.

A lepog je dosta bilo da se uoči.

Uz sve neobične i začorljive okolnosti.

Ošinulo ga dobro.

Među oči.

Žižio je u nju netremice i lovio njene beznačajne poglede po razredu.

U njima je tražio smisao koji je želeo da nađe.

Ruku na njegovo srce, smisla nije bilo.

On ga je, međutim, sve više nalazio.

Otkrivao je skrivenu lepotu.

Tri godine u gimnaziji sedeo je iza nje.

Jedanaest godina su u istim razredima.

Stanovala je koju kuću dalje od njega, u starom gradu koji su, kao nenasiti proždrljivci, svake godine jeli soliteri.

Njen unjkavi i razmaženi glas je godinama oponašao.

Sada mu je taj glas bio blagozvučan.

Odlučio je da je osvoji na neviđen način, najvećom mogućom žrtvom:

Pašće s njom iz hemije.

Profesor hemije, Miloš Petrović, bio je daleko od onog što se zove osobenjakom, zadribandom i zakeralom.

Profesor Petrović je prvog dana svake školske godine odlazio u knjižaru.

Kupovao je svesku na kockice.

Listove sveske je delio na razrede.

Prve školske nedelje, popodne, profesor Petrović je nosio po nekoliko razrednih dnevnika kući.

Uzeo bi lenjir i, sa vrhom jezika u zubima, špartao svesku.

Prvih sedam kockica svake dve strane, u dva reda, bile su za ime i prezime svakog od učenika.

Imena učenika je ispisivao kaligrafski.

Po dvanaest kockica u dva reda za svakog – za svako tromesečje.

Po jedna kockica za nedeljnu ocenu.

U gornjem redu – za usmeni odgovor.

U donjem – za pismenu vežbu.

Usmeni odgovori i pismene vežbe su bili naizmenični.

Profesor Petrović je imao veoma široku skalu ocenji-

vanja učenika, decimalnu.

On je učenicima odozgo skratio jednu ocenu, ali je zato produžio dole.

Ukinuo je peticu i uveo nulu.

„Za čisto pet“, – pričao je: „hemija još nije otkrivena da bi se znalo. Za 4,88 znali su profesori hemije po fakultetima. Za 4,50 znaju profesori hemije po školama, i to srednjim. Za 4,20 znaju studenti treće i četvrte godine hemije. Đaci gimnazije, uz svo gledanje kroz prste, mogu dobiti najviše 4,00.“

Profesor Petrović je uvek ocenjivao na dva decimala.

Imao je 400 ocena.

Polu negativnih od 0,00 do 1,99 i pola pozitivnih.

Ravne časti.

Ocene je upisivao u kockice tankim rapidografom i uz pomoć lupe, asistirao mu je vrh jezika, radi preciznosti.

Upisivanje je trajalo blizu minute, koliko, najčešće, i đачki odgovor.

Tražio je kratko i bez vrdanja.

Čudno da je ovaj tako razlozan i temeljit profesor bio strah i trepet gimnazije „Milutin Uskoković“.

Više strah.

Marina je iz hemije, kad se sve zberu, imala ocenu u preseku: 0,18.

Na kraju aprila joj je nedostajalo – 1,82 do prelazne dvojke.

Mihailo je bio jedini đak gimnazije koji je neprekidno imao četiri.

Bio je profesoru Petroviću častan primer i pred đacima i pred roditeljima i pred razrednim i nastavničkim većem:

„Može se hemija znati, na primer, Knežević.“ Ocenu

kod profesora Petrovića nije bilo lako dobiti, ali je ništa lakše nije bilo ni pokvariti, Mihailu naročito, jer je bio profesorov ljubimac.

Dva puta u redovnom ispitivanju nije znao. Profesor mu je oba puta stavljao rapidografom tačku, koja se bez lupe nije ni videla.

Na dva pismena ispitivanja ispisao je takve gluposti da profesor nije imao kud: dao mu je dve nule:

„U kakvoj li si ti velikoj nuždi? Imaš dve nule!“

Sredinom maja profesor je prozvao Kneževića, da utvrdi ocenu.

Mihailo je tada, u proseku, imao oko 1,57, za tromesečje, i ćutao je.

Profesor ga je naprosto molio da odgovara:

„Hajde, šta je? Je li ti neko zabetonirao usta?“

Nije lako čoveku kad mu zanemi školski primer. Rekao mu je kako dobro zna da je on osetljiv:

„Znam i da te zovu – Filozof. Sad te uhvatilo, ali proći će!“

Ćutao je.

Drugovi su ga, koliko zavidljivo, toliko i podrugljivo gledali.

„Ja znam šta znaš. Evo, ja ću da odgovaram. Ti reci je li tako ili nije?“

I počeo je da odgovara.

Ponovo je predavao minerale.

Kad je završio, molećivo ga je pogledao:

„Je li tako?“

„Nije!“

„Šta?“

„Sve!“

„Šta mogu?“

Profesor je deset minuta ispunjavao preostale kockice

nulama, koje su, uz izvedeni prosek 1,57, predstavljale neku milionsku cifru.

„Ti si zaveden! Konačno! Do avgusta!“

„Dobro došao među alhemičare. Mi toliko mešamo formule, da neće biti čudo ako napravimo zlato...“ – pozdravio ga je Mladen Lozanić.

„Ako ga i napravimo nećemo znati da je to zlato... to je maler...“ – aludirao je Slobenović na Lozanićev nadimak Maler.

„Već sam ga otkrio: Ćutanje je zlato!“ – Mihailu se zlatio pogled u kosi Marine Šimun.

Dok je Mihailo Knežević zamišljao sebe u budućem vremenu glagola – voleti, taj glagol je u Marininom prvom licu prezenta glasio:

„Udajem se!“

Nekoliko dana pre kraja školske godine Marina se udala za svog bližeg suseda, slagača u lokalnoj štampariji, glavnog šmekera Moravskih Karlovaca, Mićaru zvanog Verzal.

„Ovom izgrevu mesec na temenu“ – rekao je Slobenović na svadbi, gde se oproštajno našao ceo razred, koji je mladoženju samo jednom pogledao sa visine:

„Nisam mesec primetio dok je stajao, sad kad sedi, vidim da sija, još je prva četvrt, ali će skoro biti pun.“

Razred se osećao potuljenim, kao da se Marini nešto strašno dogodilo.

Mihailo Knežević je zapamtio zdravicu mladoženji:

„Zdrav si, mladoženja!

Alat imaš, zanat znaš,

Nemoj da se obrukaš“.